

וזאת הברכה (234)

מאה ברכות בכל יום

וזאת הברכה אשר ברוך משה איש האלוקים את פני
ישׂראל לפני מותו (לג, א)

משה איש האלוקים, ר"ת מאה, רמז על מאה ברכות שמחוייב כל אחד מישראל לברך בכל יום, כמו שאמרו חז"ל (מנחות מג, ורש"י שם) : אל תקרי מה אלא מאה, ואיתא בחז"ל (טור או"ח סימן מו) : כי דוד המלך תיקנם, כי היו מתים בכל יום מאה אנשים, עמד ותיקן להם מאה ברכות. "לפני מותו", היינו אם יברכו מאה ברכות אזי לא ימותו, וזוהי ברכת משה.
להתעדן באהבתך

וללוי אָמר תְּמִיךָ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ (לג, ח)
"תְּמִיךָ וְאוֹרֶיךָ" כלפי שכניה הוא מדבר (רש"י)

מדוע נקט הכתוב "תְּמִיךָ וְאוֹרֶיךָ", הקדים "תומים", "לאורים", הרי בכל מקום מצינו להיפך, קודם "אורים" אחר כך "תומים". ברם הביאור הוא על פי דברי חז"ל המבארים מדוע נקרא שמם "אורים ותומים", שמאירים דבריהם, והיינו האותיות שבו היו מאירות. "תומים", שמשלימים ומתאימים דבריהם, היינו על ידי רוח הקודש שהיתה שורה על הכהן גדול, נודע לו כיצד לצרף ולהשלים את האותיות אחת אחת ולחברן כדי לדעת את התשובה לשאלה. אך כל זה שייך אצל כהן גדול, אשר בתחילה היה ה"אורים", האותיות היו מאירות ולאחר מכן ה"תומים" היה משלים ע"י רוח הקודש את דבריהם. אבל אצל הקב"ה, הרי היה הענין נשלם תחילה ולאחר מכן היה מראה לכהן גדול את דעתו על ידי הארת האותיות. נמצא שקדמו ה"תומים" ל"אורים", זה ביאור רש"י "תומיך ואוריך", "כלפי שכניה הוא מדבר".

רב רובין ז"ל בספרו "טללי אורות" בשם רבי חיים מוולוז'ין

ולאשר אָמר בְּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטַבֵּל בְּשִׁמְן
רְגָלוֹ. בְּרָזַל וּנְחָשֶׁת מְנַעֲלָךְ (לג, כד. כה)

דברים מופלאים על ברכתו של אשר כתב "בעל הטורים": לכך בירכו משה רבינו בדברים הללו, לפי שכשמכרו השבטים את יוסף החרומו שלא יגלו אותו, וסרח בת אשר ידעה במכירתו בנבואה, ואמרו השבטים מהיכן ידעה אם לא מאביה, דשותה דינוקא מאבא או מאמא, ועמדו ונדוהו. ובא משה רבינו להתיר.

דהיינו משה רבינו בא להתיר לו את כל הדברים שהמנודה אסור בהם: "בְּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר", שיכול להינשא ולפרות ולרבות. יְהִי רְצוּי אֶחָיו, שלא יהיו בדלים ממנו, וְטַבֵּל בְּשִׁמְן רְגָלוֹ, שמותר בסיכה. בְּרָזַל וּנְחָשֶׁת מְנַעֲלָךְ, שמותר בנעילת הסנדל.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וַיִּשְׁפֹּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָד עֵינָיו יַעֲקֹב אֶל אָרְצָךְ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶף
שְׁמִי יַעֲרֶפֶוּ טָל (לג, כח)

פירשו המפרשים שידוע, שבשביל ג' דמעות של עשו אשר הוריד, אנחנו בגלות עד שיתבטלו אינון דמעות, וכן הוא בזוהר הקדוש. וקשה הרי כמה אלפים ריבוא פעמים כבר הורידו כנחל דמעה בני ישראל, וכי עדיין לא נתבטלו אותם ג' דמעות? והתירוץ הנכון בזה, שרבי יהודה סובר (מנחות כ"ב:): מין במינו לא בטל, ודמעות בדמעות הוי מין במינו, ואין מן הראוי שיתבטל, אולם אם לא היו שווים בטעמם הדמעות שלנו עם דמעות של עשו, שפיר הוי בטלים כמו מין באינו מינו. והנה עשו בכה על שנטל ממנו יעקב הברכות של העולם הזה, ואם היינו בוכים על גלות השכינה והיו דמעותינו לצורך גבוה, אזי היו שפיר מתבטלים דמעות של עשו שהיו לצורך העולם הזה בדמעות שלנו שהיו לצורך העולם הבא, לא כן אם כוונותינו לצורך העולם הזה. וזהו שאמר וַיִּשְׁפֹּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח, כן היה ראוי להיות, כי מידתו של השי"ת להיטיב לבריותיו, לא כמידת בשר ודם, ועם כל זה, זה כבר זמן מה שאנחנו בודד, יושבים עלובים נדכאים נאנחים ונעצבים, ומדוע זאת לנו, ובא הכתוב כמתרץ הטעם והסיבה לזה משום ש"עֵינָיו יַעֲקֹב", מה שאנחנו בוכים "אֶל אָרְצָךְ דָּגָן וְתִירוֹשׁ", בשביל העולם הזה, והוה ליה מין במינו עם הדמעות של עשו, ומשום הכי אינם בטלים.

להתעדן באהבתך בשם ספר "אמרי דעת"

העושר טוב רק אם משתמשים בו לטובה

וּלְגַד אָמַר בְּרוּךְ מְרַחֵב גֵּד כְּלָבִיא שְׂכָן וכו'... (לד, כ)

אפשר לפרש פסוק זה דרך רמז: "גֵּד", הוא מזל, אדם מתעשר, והוא שמח במזלו הטוב, אבל המזל הוא טוב רק אם האדם עושה הדבר הנכון עם הכסף שנפל בחלקו, אם אין הוא עושה את הדבר הנכון, עלול הכסף להיות "עושר שמור לבעליו לרעתו". הדבר זה נרמז כאן בפסוק: "וּלְגַד אָמַר בְּרוּךְ", משה רבינו אמר, שהגד המזל הוא "בְּרוּךְ", מתי? כאשר מרחיבים המילה "גד", והיא נעשית "גמולי דלים", כאשר גומלים חסד עם הדל, אזי "כלביא שכן", ראשי תבות "כִּי לֹא בַמּוֹתוֹ יִקַּח... אַחֲרָיו. ומתוק האור בשם ה"חתם סופר

כיצד נראה עבד נאמן

וַיַּעַל מֹשֶׁה מַעֲרַבֶת מוֹאָב אֶל הַר נָבוֹ (לד, א)

כמה מעלות היו ופסען משה בפסיעה אחת (רש"י) לימוד גדול הראה בפסוק זה החפץ חיים: משה רבינו התאוה והשתוקק להמשיך לעבוד הלאה השי"ת והיה

וחומר שדרש, לא הועילו שום שקולים אישיים, לקח את הלוחות ושרם. ועם לקח עצום זה סיימה התורה, ללמדנו מהו עבד ה' באמת. **ספר "אוצרות התורה"**

הלכה שאלה : ברך אחד ברכת הנהנין להוציא חבירו ונאנס המברך ולא טעם האם יצא השומע.

תשובה: יצא השומע כיון שבשעת הברכה היה בדעת המברך לאכול. כתב השו"ע (סימן ריג סעי' ב) אין המברך מוציא אחרים אלא אם כן יאכל וישתה עמהם ואז יוצאים בשמיעתן שמכוונים אליו אפילו לא יענו אמן. וכתב במ"ב (ס"ק טו) ואם אינו אוכל ושותה עמהם אף בדיעבד לא יצאו דהא ברכתו הוי לבטלה כיון שאינו אוכל בעצמו ואיך יצאו על ידו ואפילו ענו אמן על הברכה אם לא שָׁמָּה שלא אכל ושתה המברך היה בשוגג או באונס כגון שנשפך הכוס אחר הברכה וכה"ג דבעת הברכה לא היה לבטלה אז יוצאין אחרים על ידו.

שו"ת שאול שאל

חקירה: סוכה שירדו גשמים פטור. וחקרו האם הוא מטעם תשבו כעין תדורו, (פטור בגברא), או שאינה נחשבת סוכה (חסרון בחפצא). (משנת יעבץ או"ח סד ד"ה הרי מבואר) **"קובץ יסודות וחקירות"**

פתגם: כשם שמעבר לאור מסתתר לפעמים חושך, כך מעבר לחושך, מסתתר אור. **ספר "שמחלה"**

סיפור: כנגד ארבעה מינים: חכם אחד היה אומר: ארבעה מיני רבנים הם, כנגד ארבעת המינים שנוטלים בחג הסוכות: אתרוג, לולב, הדס, ערבה. אתרוג כיצד? רב מטעם המלכות שהוא גם יודע קצת תורה, הרי יש בו טעם ויש בו ריח של תורה. לולב כיצד? רב, מטעם מלכות שהוא גם בור ועם הארץ, הרי יש בו טעם אבל אין בו ריח של תורה. הדס כיצד? רב מסורתי שנתמנה ע"י הקהל והוא גם בקי בתורה ופסוקים, שאין בו טעם מלכות אבל יש בו ריח של תורה. ערבה כיצד? רב שאינו מטעם המלכות וגם אינו יודע תורה, שאין בו לא טעם ולא ריח **ספר "חד חלק" ד'**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת גויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, ראובן בן איזא, שמחה גיזות בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רבקה בת ליוז, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: גינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מוחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

מוכן אפילו להיות תלמיד של תלמידו יהושע ובלבד שישאר בחיים חיותו לעבוד את השי"ת כמבואר בחז"ל, אמנם כאשר נגזרה הגזירה, לא רק שהסכים לה, אלא עשה זאת ברצון כזה, עד שכאשר אמר לו השי"ת למסור את נפשו, לא רק שלא השתהה, אלא פסע כמה מעלות בפסיעה אחת. **ספר "לחתך עליון"**

החסד שביסורים

ויקבר אתו בני בארץ מואב (לד. ו)
פירש רש"י: **"ויקבר אתו"**, הקב"ה בכבודו, רבי ישמעאל אומר הוא קבר את עצמו. כתוב בגמרא (סוטה יד.): דרש ר' שמלאי, תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים, תחילתה גמ"ח דכתיב **"ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתונות עור וילבישם"**, וסופה גמ"ח **"ויקבר אתו בני בארץ מואב"**. הקשה ה"כתב סופר", הניחא לשיטה שהקב"ה קבר את משה רבינו, סופה גמ"ח, אבל לשיטת שהוא קבר את עצמו, במה סוף התורה גמ"ח? אלא ביאר, כל מה שה' עושה לאדם בעולם הזה הכל לטובה, וצריך לברך על הרעה והיסורים כשם שמברך על הטובה. ..כי היסורים הם לטובה להקל מהעונש המגיע לו בעולם הבא. והנה מה שהעניש הקב"ה את משה רבינו בעולם הזה על חטאו ולא נכנס לארץ ישראל, זהו חסד שבזה יזכה לרב טוב הצפון לעוה"ב. וכשם שתחילת התורה **"ויעש לאדם ואשתו כתונות עור"** ברור שהוא טוב גמ"ח, כן הרע שבסוף התורה שמת משה ונקבר בחו"ל הוא טובה וגמילות חסדים. **ספר "אוצרות התורה"**

גדלות משה בשבירת הלוחות

ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל (לד. יב)
פירש רש"י **"לכל היד החזקה"**, שקבל התורה בלוחות בידיו. **"ולכל המורא הגדול"**, ניסים וגבורות שבמדבר הגדול והנורא. **"לעיני כל ישראל"** שנשאו ליבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר **ואשברם לעיניכם**, הסכימה דעת המקום לדעתו שנאמר: אשר שברת, יישר כחך ששברת. כתוב בספר **"תורת המוסר"** בשם הרב משה רזונשטיין זצ"ל: פליאה גדולה יש כאן, אשר כל איש משכיל ראוי שיהיה נרעש ונפחד מהמראה הגדול הזה. דהנה, ברור ופשוט עד כמה היו הלוחות יקרים ואהובים למשה כפי שאמר הוא עצמו: **"דמי נתתי עליה, ונפשי נתתי עליה"**, והיו הלוחות מעשה אלוקים, והמכתב מכתב אלוקים, ובהם היה תלוי מעמד הר סיני וקבלת התורה, וכל הבריאה תלויה בה, ואין לנו לשער כמה היתה נפשו של משה קשורה בלוחות אשר קיבל בידיו מאת ה'. עמל ויגע רב עשה כדי להשיגם כפי שנאמר **"ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי"** ועם כל זה כשהגיע למסקנה כי דינם להשבר, ואף כי לא נצטווה אלא שהגיע לזה מדעתו עפ"י קל

